

Finnið semjur um íløgurnar

Oddagrein

Í gjár fór lögtingið undir næsta stóra orðaskiftið í fimm dagar. Tað tók tveir dagar at fáa orðaskiftið um Hvítubók og fullveldið frá hondini, og hóast tað at enda var nógv kegl og tingmenn fóru í smálutir, sum einki høvdu við sjálvt málið at gera, so var tyngd í tí, sum flestu framsøgumenninir og flestu landsstýrismenninir høvdu at siga.

Í hesi vikuni er figgjarlógin á dagsskránni. Tá plagur hugurin at taka orðið at vera stórir, og soleiðis fer tað ivaleyst eisini at verða hesa ferð. Flokkarnir profilera seg, og tingmenn nýta høvið at profilera seg sum umboð fyri tey sjei valdomini. Soleiðis eigur tað at vera.

Figgjarlógaruppskotini í nítí árunum hava verið ólik. Fyrstu árin var undirskotið stórt. Nú er yvirskotið stórr, enn tað nakrantíð hevur verið. Gongdin hevur ikki verið serliga nógv ávirkað av, hvørjir flokkar hava sitið í samgongu, men heldur av, hvussu gongdin í samfelagnum hevur verið. Tað vil fyrst og fremst siga, hvat danir hava skula havt í rentum og avdrögum, hvat rentustøðið hevur verið, hvussu góður fiskiskapurin hevur verið, og hvussu fiskaprísirnir hava verið.

Sjálvandi vilja tað altíð vera nuansir í, hvussu ymisku flokkarnir halda, at raksturinn av samfelagnum skal vera skrivaður saman. Onkrir vilja hava íløgustuðul til fiskivinnuna, og tað vilja aðrir ikki hoyra talan um. Onkrir vilja styrkja samhaldsfasta, og tað vilja aðrir ikki hoyra talan um. Hetta eru hugsjónarligir spurningar, sum tað ongantíð verður semja um, og hvønn veg gongdin í útreiðslunum fer at bera, fer altíð at valdast um, hvørjir flokkar sita í samgongu.

Stóri trupulleikin í sambandi við figgjarlógina hevur síðani kreppuárin verið íløguparturin. Tað er nógv, sum av ymsu pørtunum í samfelagnum verður hildið at vera bráðneyðugt at gera, men ráðini eru ikki til at gera alt í senn. Tað eru allir partar greiðir yvir.

Orðaskiftið um Hvítubók og fullveldisætlanina bendi á, at tað er møguleiki fyri einari breiðari semju, sum fer at binda ein stóran part av lögtinginum í nógv ár fram í tíðina.

Okkara uppskot í sambandi við figgjarlógarviðgerðina er, at stórir dentur fer at verða lagdur á at finna breiðar semjur um íløgurnar. Tað vil siga bæði um, hvørjar íløgur skulu gerast, og í hvørjari roð, tær skulu gerast. Um hetta hevði eydnast, so hevði nógv verið vunnið. Tryggleikin í politiska lívinum, í fyrstingini, í vinnuni, í ymsu økjum í landinum og harvið í lívinum hjá einstaka borgaranum hevði verið nógv stórri, og hetta er nakað, sum allir partar siga seg vilja.

Tað hevði tænt politisku skipanini til miklan sóma, um tað hevði eydnast at fingið breiðar semjur í lag um almennu íløgurnar. Skal tað eydnast, so skulu allir geva seg. Minnst til tað.

Sosialurin

Viðmerking:

Svart og hvítt

Tað er ikki hessini sum ein lögtingsmaður uttan fyrilert er farin at krekja orð beinleiðis ella óbeinleiðis upp á stórt tal av fýrtingum bæði livandi og deyðum, orð, sum stinga djúpt í sálina: blóðpengar, landasvik, - ekstremt ónd orð.

Jú sanniliga, hesin ungi lögtingsmaður treður dansin undir moldum, so tað stendur eftir. Ein rættiliger deyðadansur - Danse macabre - frá miðöldini.

Óvist er, um ein maður, ið málber seg so lemjandi um sínar landsmenn, er móttakiligur fyri rætt- og vegleiðing.

Hann sigur m.a., at »Fólk-pensiónin... varð blóð-pengar...«, (sjálvur kanska so ungar, at eggjað valla var troðið, tá ið fýrtingar fingur fólk-pensiónina), og við hesum ákærum hann beinleiðis okkara hoga ting, tí - í 1959 fingur eldri og gomul eldursrentu fyri seinastu ferð, og í hennara stað kom tá fólk-pensiónin, sum varð einmælt samtykt av Føroya Løgtingi, eisini av teimum 7 heiðursverdu tjóðveldismönnum, sum tá sátu á tingi.

- og í 1963/66 høvdu vit tað sonevnda sjálfstýrislandsstýrið, sum heitti á Fólk-tingið um at fáa m.a. fólk-pensiónslógina ajourfórda, og í 1966 setti Føroya Løgting tað dagfórdu lógina um fólk-pensión (og aðrar almennalógir) í gildi. Við broytingum eru hesar lógir framvegis galdandi, og tær eru sum flest øllum kunnugt ein rættiliga stórir partur av blokkinum, sum, allur sum

hann er, er ætlaður til almennamál, heilsu- og skúlamál.

Um lögtingsmaðurin er í iva um trúvirðið í tí lita, sum her er skrivað, kann hann bláða í lögtingstjóðindum 1961 og 1966.

Nógv vatn er runnið í árin, síðan fýrtingar fóru at fáa fólk-pensión, men eitt er vist: um vit ikki vanda okkum um orðini, sum í hesum dögum verða søgd og skrivað, verður tað ikki hugaligt at vera fýrtingur í Føroyum, og her verður eisini hugsað um orðaskiftið, sum fer at taka seg upp um »Hvítubók«.

Hon, bókin, gevur annars orsök til fylgjandi viðmerking.

Í oktober 1998 samtykti lögtingið uppskot frá landsstýrinum um at taka upp samráðingar við ríkisstjórnina um eina fullveldisætlan í samstarvi við Danmark. Ein landsstýrismaður setti eina 10-manna nevnd við skrivara, og tað má sigast, at her vóru aðrar knotur í enn í tí av lögtinginum settu § 19 nevnd: fullveldisnevndin gekk í níggju mánaðir og barslaði triburar hvítar, meðan nevndin, sum skuldi kanna skeivleikar og mistøk í tí almennu fyrstingini, hevur gingið í 60 mánaðir, og enn veit ongín at siga, nær ella um hon yvirhøvur fer á soppin.

Á síðu 134 í 10. parti hevur nevndin við talvu bólkað ríkisútreiðslurnar í Føroyum í eitt ávíst áramál uttan tó at vísa á, hvussu heildarveitingin (blokkurin) við risastórum lógarkompleksi er krøkt í tað føroyska almenna

húshaldandi ella við øðrum orðum sagt, hvussu blokkurin sundurliðaður sambært nevnda lógarkompleksi er »slúsaður« inn í lögtingsins figgjarlóg.

Við slíkari sundurliðing við lógartilskiðingum høvdu politikarar og skattaborgarar dugað betri at ført sjónarmið síni fram hvør móti øðrum.

Á somu síðu verður framhildið, at blokkurin »kom í 1988 og avloysti tá endurgjaldsskipanina«. Her átti at verið tilskilað, at í 1988 vóruð ríkisskassans partur av útreiðslum til skúlamál og heilsu- og velferðarmál, meðan útreiðslurnar til almennamál av ávisum orsökum ikki fóru í blokkin fyrr enn í 1993/94.

Um nú nevndin hevði samanborið landskassaroknskapirnar 1987, 1988, 1994 og annars hildið seg til Løg-bók fyri Føroyar og Lovtíð-ende, so hevði hon gívað komið til tað úrslit, at blokkurin í prosentum av lögtings-játtanum er »slúsaður« soleiðis inn í lögtingsins figgjarlóg.

Heilsu- og skúlamál	%
Landsjúkrahúsið	50
Statssjúkrahúsið	100
Klaksvikar sjúkrahús	50
Suðuroyar sjúkrahús	50
Ríkissjúkrahúsið	100
Kommunulæknalønir	50
Sjúkrakassar	100
Heilsu- og heimasjúkras	50
Læknakannan av børnum og barnakomum	100
Skúlamál	%
Fólkaskúlaralæknalønir	55
...eftirlonir	80
Ymiskt viðv. fólkask.	100

Frískúlar	100
Tekniskir skúlar	100
Maskinskúlin	100
Skúlaheim	100
Føroya Handilsskúli	100
Føroya Lærarskúli	100
Serstøk frítíðarundirv.	100
Skúlin á Trøði	75
Útbúgvingarstýrkur	?
Almannamál	%
Fólk-pensión	50
Avlams-pensión	50
Einkjúbarnastýrkur	50
Einkjupensión	50
Ymisk hjálp	
§§ 9, 13, 18 o.a.	25
Barnaforsorg	50
Heimahjálparskipanin	50
Dagpeningaskipanin	40
Vistarheim	100
Andveikraværndin	100
Ellis- og røktarheim	40
Dagstovnar	100
Vanlukktýrlegg ráðið	100

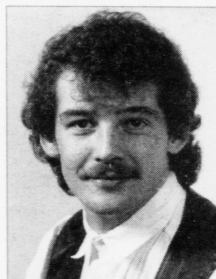
Viðind, bókmentir og list
Fiskiransóknarstovan, lømr... 100
Kann vera at onkur smávæg-is villa er í sundurliðingini her, sum í prosentum vísir, hvussu blokkurin ávirkar tær ymisku upphæddirnar í lögtingsins figgjarlóg, men valla so nógv, at tað broytir myndina í størri mun.

14.10.99,
Heri Mohr

Gerið ikki Javnaðarflokkinn til sambandsflokk

Orðaskiftið í Lögtinginum um Hvítubók er av. Ikki serliga nógv nýtt kom fram. Tó tykist tað, at onkrir bólar nærkast hvørjum øðrum, hóast støðan er heldur fastlöst enn.

Eg var ein av teimum, ið var sera væl nøgdur við sjálfstýrisuppskotið hjá Javnaðarflokkinum, tá ið tað kom fram. Tó skilti eg ikki, hví vit skuldu hava sum treyt, at tað skuldi vera inn- ann fyrri ríkisfelagsskapin. Samráðingarnar við danir mugu væl koma at avgera, hvussu vit frægast náa teimum málum, ið vit hava sett í sjálfstýrisuppskoti- num. Men eg má siga, at tað gleddi meg almikið, tá ið eg høyrði okkara formann siga undir orðaskiftinum, at ríkisfelagsskapurin er ikki eitt mál í sær sjálvum, og eg hómi ein møguleika, at okkara flokkur kann fara við opnum sinni við til samráðingarnar uttan at føra seg fram sum ein túrgeldur sambandsflokkur.

Orðaskiftið, ið hevur verið bæði í tinginum og í blóð- unum hevur verið á einum skammiliga lágu stöði. Eg haldi, at tí politikkarar áttu at verið meira at tykkum kommar. Alt hetta brigslíð, ið tit hava vartað upp við, høyrir ongastaðni heima og tæinir ongum endamáli.

Eg haldi, at Javnaðarflokkurin fyrst og fremst skal fara eftir innihaldinum í sjálfstýrisuppskotið, og minnst til, at ríkisfelagsskapurin er ikki eitt mál í sær

sjálvum.

Í svf gongur í lötuni ein dons undirhaldsending við heitinum: Alt ella onki. Eg veit ikki um Tjóðveldis- flokkurin spælir sama spæl,

men teir mugu hugsa um, at teir skjótt kunnu gerast sínir egnu móttøðumenn.

Petur Páll Mikkelsen,
javnaðarmaður

Kunngjørt verður, at kæra mamma, vermamma, omma og langomma okkara

HELGA JOHANNESEN
Hellurnar

andaðist í heiminum, leygardagin 16. oktober, 90 ára gomul.

Jarðarferðin verður úr Bónhúsinum, mikudagin kl. 14.00.

Familjunnar vegna

Rakul, Hansina, Jenny, Kristina,
Atli og Gunnvor

Tey, ið ynskja at minnst Helgu, kunnu geva cina gávu til Bónhúsið -konto í peningastovnunum.